

ÚČTY PREDAJCOV NA OBCHODNÝCH PLATFORMÁCH TRETÍCH STRÁN

VÝSKUM TÝKAJÚCI SA ONLINE OBCHODNÝCH MODELOV
PORUŠUJÚCICH

PRÁVA DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA – FÁZA 4

Zhrnutie

október 2021

ZHRNUTIE

Súvislosti

Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) v roku 2020 prostredníctvom Európskeho strediska pre sledovanie porušovania práv duševného vlastníctva zadal výskumnú štúdiu o porušovaní práv duševného vlastníctva prostredníctvom účtov predajcov na obchodných platformách tretích strán. Účelom tohto výskumu bolo lepšie porozumieť spôsobom, akými porušovatelia práv duševného vlastníctva zneužívajú online obchodné platformy na uvádzanie tovarov a služieb na trh, ktoré porušujú práva duševného vlastníctva, a tomu, ako obchodné modely využívané porušovateľmi fungujú, ako aj získať nové vedomosti na efektívnejšie riešenie výzvy, ktorú tento jav predstavuje.

Výskumná štúdiá bola zadaná Stredisku pre politiku a manažment v oblasti práv duševného vlastníctva (CIPPM) na Univerzite Bournemouth, ktoré zostavilo tím výskumných pracovníkov v oblasti práva a informatiky⁽¹⁾. Výskumnému tímu pomáhala skupina odborníkov vrátane zástupcov nositeľov práv, online obchodných platforiem, prepravných a platobných spoločností, orgánov presadzovania práva, súdnych orgánov, súkromných vyšetrovacích služieb a digitálnej bezpečnosti.

Táto správa bola vypracovaná ako štúdiá skúmajúca právne, technické a logistické aspekty dodávania tovarov a služieb, ktoré porušujú práva duševného vlastníctva, na online obchodných platformách. V správe sa preskúmava existujúca literatúra a politické iniciatívy, legislatívny rámec a judikatúra a predkladá sa kvalitatívna analýza existujúcich obchodných modelov a dostupné možnosti presadzovania práva, ktoré na tieto modely reagujú.

Metodika

Analýza obchodných modelov bola vytvorená na základe série štruktúrovaných rozhovorov s expertmi v oblasti a na základe nezávislého vyšetrovania s využitím techník v oblasti

---

⁽¹⁾ Výskumný tím na Univerzite v Bournemouth viedol profesor Maurizio Borghi a profesor Vasilis Katos, pričom členmi boli Dr. Dimitrios Koukiadis, Dr. Cagatay Yucel, pán Panagiotis Bellonias, pán Ioannis Chalkias a pán Dukki Hong.

kybernetickej bezpečnosti. Bola vykonaná séria štruktúrovaných rozhovorov s expertmi zastupujúcimi majiteľov značiek, nositeľov práv, online trhy, colné orgány, kuriérske služby, poskytovateľov platobných služieb, súdne orgány a orgány presadzovania práva. Nezávislý výskum prebehol s využitím vyšetrovacích prístupov z oblasti kybernetickej bezpečnosti a postupov z oblasti digitálnej forenznej analýzy a reakcie na incidenty. Tento prístup umožnil identifikáciu tzv. taktík, techník a postupov, ktoré využívajú porušovatelia práv. Tieto taktiky, techniky a postupy boli potom vypracované do opisov obchodných prípadov a tvorili základ pre analýzu obchodných modelov ⁽²⁾.

Kontext štúdie: Porušovanie práv duševného vlastníctva v meniacom sa internetovom prostredí

V roku 2019 sa hodnota falzifikátov a pirátskeho tovaru dovážaného do EÚ odhadovala **až na 119 miliárd EUR, alebo 5,8 % z celkového dovozu do EÚ** ⁽³⁾ Významný podiel na tejto hodnote majú transakcie na internete. Vďaka obrovskému prieniku online obchodných platforiem na trh sú tieto platformy vyhľadávaným kanálom na predaj takýchto tovarov. Ako v roku 2019 zdôraznili úrad EUIPO a Europol, zneužívanie týchto platforiem sa stalo „významným zdrojom príjmu pre zločinecké skupiny, ktoré predávajú falzifikáty a pirátsky tovar“ ⁽⁴⁾.

Hoci predaj tovaru porušujúceho práva duševného vlastníctva na online trhoch nie je novinkou, niektoré **nastupujúce trendy** bránia úsiliu o presadzovanie práv duševného vlastníctva.

- **Viaceré účty predajcov.** Organizované zločinecké skupiny systematicky zneužívajú obchodné platformy tak, že si na tej istej platforme a v rôznych médiách otvoria viaceré účty pod rôznymi menami.
- **Online reklama.** Predajcovia manipulujú so službami online reklamy tak, že pri svojej nezákonnej činnosti využívajú značky a umiestňujú reklamu na legitímne webové stránky alebo platformy sociálnych médií, aby nasmerovali návštevnosť na externé

⁽²⁾ Výber 13 prípadových štúdií sa nachádza v prílohe k tejto správe.

⁽³⁾ OECD/EUIPO (2021) *Global Trade in Fakes: A Worrying Threat (Globálny obchod s falšovaným tovarom: znepokojujúci trend)*, OECD Publishing, Paríž 2021, s. 3 a 58.

⁽⁴⁾ EUIPO/Europol (2019) *Intellectual Property Crime Threat Assessment 2019 (Posúdenie hrozieb trestnej činnosti v oblasti duševného vlastníctva 2019)*, s. 11.

webové stránky alebo na ponuky na online trhoch, v ktorých sa ponúkajú tovary porušujúce práva duševného vlastníctva.

- **Prítomnosť v sociálnych médiách.** Predajcovia môžu zneužívať viaceré funkcie platforiem sociálnych médií na to, aby oslovili veľký počet spotrebiteľov ⁽⁵⁾. Môžu napríklad inzerovať falšovaný tovar prostredníctvom príspevkov a správ vo verejnej, súkromnej alebo vybranej skupinovej komunikácii, alebo prostredníctvom predaja v priamom prenose, a potom nasmerovať zákazníkov na miesto nezákonného predaja, buď na externých platformách alebo v rámci funkcií elektronického obchodu samotných sociálnych médií.

Mapovanie porušovania práv duševného vlastníctva na online obchodných platformách

Pri činnostiach porušovania práv duševného vlastníctva, ku ktorým dochádza na online trhoch, ide predovšetkým o predaj falzifikátov alebo pirátskeho tovaru. Falzifikáty a pirátsky tovar sú definované v rôznych právnych nástrojoch a vnútroštátnych právnych predpisoch. Tieto definície sa môžu značne líšiť. Na účely tejto štúdie falzifikáty znamenajú očividnú formu porušovania ochranných známkov, pri ktorom je označenie tovaru buď totožné so zapísanou ochrannou známkou alebo je v podstate od nej neodlíšiteľné. Falzifikáty zahŕňajú tovar od napodobenín nízkej kvality (falšovaný tovar) až po kópie, ktoré sa blížia podobe značkových výrobkov (repliky). Pirátstvo je predaj tovarov, ktoré porušujú autorské práva alebo práva k dizajnom, a vzťahuje sa na fyzický aj digitálny tovar.

Iné formy porušovania práv duševného vlastníctva zahŕňajú používanie označení, ktoré sú zavádzajúco podobné značeniam majiteľa legitímnej ochrannej známky, alebo poškodzujú dobré meno ochrannej známky. Tieto menej zjavné formy porušovania práv zahŕňajú jednoduché, ako aj veľmi zložité prípady, ktoré si môžu vyžadovať preskúmanie *ad hoc*. Porušovanie práv duševného vlastníctva okrem toho môže zahŕňať predaj výrobkov tzv. šedého trhu, t. j. pravých výrobkov, ktoré sú dovážané a predávané bez povolenia majiteľa práv duševného vlastníctva.

⁽⁵⁾ EUIPO (2021) *Monitorovanie a analýza sociálnych médií v súvislosti s porušovaním práv duševného vlastníctva*; EUIPO (2021) *Social Media – Discussion Paper. New and existing trends in using social media for IP infringement activities and good practices to address them* (Sociálne médiá – Diskusný dokument. Nové a existujúce trendy vo využívaní sociálnych médií pri porušovaní práv duševného vlastníctva a osvedčené postupy, ako im čeliť), jún 2021.

Na účely tejto štúdie sa používajú opisy tak, ako sú uvedené v nasledujúcej tabuľke. Tieto opisy sa môžu odlišovať od výlučne právnych definícií v niektorých jurisdikciách, základnou myšlienkou však je, že všetky uvedené činnosti alebo tovary nejakým spôsobom porušujú práva duševného vlastníctva.

TOVAR PORUŠUJÚCI PRÁVA DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA:		
PRÍKLADY		
	Fyzický	Digitálny
Falzifikát	<ul style="list-style-type: none"> Falšované tovary (napodobeniny nízkej kvality) Repliky (kópie s rovnakým vzhľadom) 	<ul style="list-style-type: none"> Súbory automatizovaného projektovania na trojrozmernú tlač
Piráctvo	<ul style="list-style-type: none"> Kópie obsahu chráneného autorským právom na fyzických nosičoch (CD, DVD) Repliky predmetov chránených dizajnom Zariadenia na porušovanie technických ochranných opatrení Dekódovacie karty na sledovanie televízneho vysielania Set-top boxy alebo USB s plne predinštalovaným softvérom 	<ul style="list-style-type: none"> Kópie softvéru Aktivačné kľúče pre softvér, počítačové hry alebo databázy Hackované účty so službami strímingu Súbory na navrhovanie dizajnu pomocou počítača (CAD)
Zámena	<ul style="list-style-type: none"> Podobný názov značky, logo alebo obal na podobnom tovare 	<ul style="list-style-type: none"> Podobný názov značky a/alebo loga na podobnom digitálnom tovare, napr. softvéri, počítačových hrách alebo aplikáciách
Zneužívanie značky	<ul style="list-style-type: none"> Používanie známych značiek na nesúvisiacom tovare 	<ul style="list-style-type: none"> Používanie známych značiek vo virtuálnom prostredí alebo pri nezastupiteľných tokenoch (NFT)
Šedý trh	<ul style="list-style-type: none"> Paralelné dovozy Prebytky Nepodarky 	<ul style="list-style-type: none"> neuplatňuje sa

Porušovatelia práv duševného vlastníctva si vyberajú online platformu vo veľkej miere v závislosti od toho, aký druh tovaru alebo služby ponúkajú na predaj, aká je jeho cieľová skupina a či je porušovateľ „príležitostným“ alebo „systematickým“ predajcom. Okrem „všeobecných“ veľkoobchodných a aukčných trhov existujú aj „špecializované“ trhy, ako sú trhy pre remeselné vyrábané tovary, nezávislých maloobchodníkov, digitálny tovar (napr. počítačové hry a softvérové licencie) a nezastupiteľné tokeny (NFT). Čoraz významnejšiu úlohu zohráva obchod na sociálnych sieťach (social commerce), konkrétne predaj formou C2C a B2C prostredníctvom sociálnych médií. Veľké platformy sociálnych médií vytvorili svoje vlastné funkcie v oblasti elektronického obchodu. Narastajúcim trendom je využívanie funkcií pre priamy prenos na sociálnych médiách pri predaji a predvádzaní výrobkov kupujúcim.

Predajcovia, ktorí systematicky predávajú falzifikáty môžu tiež využívať nezákonné trhy na darknete, kde sa transakcie uskutočňujú anonymne a s využitím kryptomien.

V ďalej uvedenej tabuľke sa orientačne uvádzajú **cieľové trhy** pre každú kategóriu tovarov porušujúcich práva duševného vlastníctva z hľadiska pravdepodobnosti toho, že daný výrobok bude odhalený na určitom druhu trhu.

Typ trhu	Tovar porušujúci práva duševného vlastníctva				
	I. Falzifikát	II. Pirátstvo	III. Zámena	IV. Zneužívanie	V. Šedý trh
Veľkoobchodný	Orange	Orange	Yellow	Yellow	Yellow
Aukcie/použitý tovar	Orange	Orange	Yellow	Yellow	Orange
Remeselné výrobky/umenie	Green	Green	Yellow	Orange	Green
Sociálne médiá	Orange	Orange	Yellow	Yellow	Yellow
Práca/služby	Green	Orange	Green	Green	Green
Digitálny tovar	Green	Green	Orange	Orange	Green
Darknet	Red	Red	Orange	Yellow	Orange

Vysoká

Nízka

Vyšetrovanie a presadzovanie práva na základe dodávateľského reťazca

Proces, na základe ktorého dochádza k porušovaniu práv duševného vlastníctva prostredníctvom účtov predajcov na obchodných platformách tretích strán pozostáva zo sedemstupňového dodávateľského reťazca, od výroby až po dodávku tovaru porušujúceho práva duševného vlastníctva. Ide o kontinuálny proces prostredníctvom toku informácií, fyzických položiek a peňazí, ktorý zahŕňa viacero sprostredkovateľov. Z hľadiska presadzovania práva sa predpokladá, že viditeľnosť nezákonnej činnosti sa bude znižovať, ak sledujeme dodávateľský reťazec späť (sprava doľava) a zvyšovať, ak sa približujeme k zákazníkovi (preprava, úplne vpravo).

V dodávateľskom reťazci **porušovatelia práv** využívajú viacero techník na vyhýbanie sa opatreniam na presadzovanie práva, ako napríklad techniky na vyhýbanie sa odhaleniu, odstráneniu, zaisteniu a konfiškácii tovaru. Ovplyvňuje to opatrenia, ktoré **aktéri v oblasti presadzovania práva** môžu prijať v každej fáze reťazca. Tieto opatrenia zahŕňajú vyšetrovanie a presadzovanie práva, ako aj samoregulačné opatrenia na presadzovanie práva.

V ďalej uvedenej tabuľke sú zhrnuté **klúčové opatrenia na presadzovanie práva**, ktoré sú k dispozícii orgánom presadzovania práva, online platformám a majiteľom práv duševného vlastníctva v každej fáze dodávateľského reťazca:

OPATRENIA NA PRESADZOVANIE PRÁVA	
1. Dodávka surovín	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorovanie materiálov: identifikácia problémových oblastí, kde sa materiály vyrábajú alebo odkiaľ pochádzajú a vedenie databázy týchto miest. • Colné kontroly: využitie historických informácií z krajín pôvodu a/alebo známych problémových oblastí a informácií z formulárov colných vyhlásení.
2. Výroba	<ul style="list-style-type: none"> • Zablokovanie bankových účtov výrobcov. • Sledovanie trendov a sezónnych podujatí, ktoré ovplyvňujú výrobu tovarov (napr. začatie športových podujatí, vydanie populárneho výrobku).
3. Skladovanie a zásoby	<ul style="list-style-type: none"> • Konfiškácia/zaistenie tovaru: kontrola zásob porušovateľov práv duševného vlastníctva a prevzatie kontroly nad tovarom porušujúcim práva.
4. Online ponuka na predaj	<ul style="list-style-type: none"> • Odhaľovanie predajcov nezákonných položiek, ktoré sú umiestnené na obchodnej platforme bez jej vedomia. • Aktivácia postupov oznamovania a odstraňovania: odstraňovanie ponúk a účtov predajcov.

5.
Marketing

- **Sledovanie varovných signálov:** varovné ukazovatele pre trhy, ako napríklad v prípade ponúk, ktoré sú: „príliš dobré na to, aby boli reálne“ a/alebo dostávajú nadmerné množstvo pozitívnej spätnej väzby vo veľmi krátkom čase.
- **Monitorovanie komunikácie:** sledovanie online komunikácie z platforiem sociálnych médií, komunikácie peer-to-peer a reklamných aplikácií.
- **Odstraňovanie reklamy:** odstraňovanie kľúčových slov reklamy, odstraňovanie výsledkov z vyhľadávačov, odstránenie výrobku alebo účtu predajcu.

6. Predaj

- **Spolupráca s bankami/finančnými orgánmi** v záujme odhaľovania a identifikácie subjektov stojacich za finančnými transakciami a blokovania bankových účtov.
- **Spolupráca s poskytovateľmi platobných služieb** v záujme blokovania transakcií v prípade identifikovaných nezákonných predajcov.
- **„Vyšetrovanie založené na „sledovaní toku peňazí“:** vytvorenie úplného profilu predajcov na základe analýzy vyšetrovaných finančných transakcií.
- **Skúšobné nákupy:** nákup výrobkov porušujúcich práva duševného vlastníctva s cieľom získať dôkazy potrebné na vytvorenie presvedčivého argumentu voči nezákonnému predajcovi.

7. Preprava

- **Spolupráca s kuriérskymi/poštovými službami** na prevenciu distribúcie falšovaných výrobkov a/alebo identifikáciu adries distribútorov.
- **Spolupráca s colnými úradmi** na aktiváciu postupov zaistenia a odňatia tovarov porušujúcich práva duševného vlastníctva a na vyžiadanie údajov po zničení tovaru.
- **Zaistenie tovaru** na colných úradoch alebo poštách.
- **Monitorovanie trás** na odhalenie pôvodu výrobkov, distribútorov a predajcov a toho, ako sa výrobky dostávajú ku kupujúcim.

- **Monitorovanie podozrivých**, ktorí dostávajú neobvyklé množstvá nečakaných objednávok z pravidelných trás.

Opatrenia, politiky a stratégie na účinné presadzovanie práva

Riešenie prípadov porušovania práv duševného vlastníctva na obchodných platformách tretích strán zahŕňa viacero opatrení, politik a taktík. Zahŕňa to aj opatrenia na presadzovanie práva a dobrovoľné opatrenia prijaté v rámci spolupráce medzi všetkými zainteresovanými stranami. V EÚ sa v memorande o porozumení (MoP), ktoré bolo podpísané v roku 2011 a revidované v roku 2016, stanovuje všeobecný rámec pre tieto dobrovoľné opatrenia ⁽⁶⁾. K osvedčeným postupom v rámci MoP patria **proaktívne opatrenia** zamerané na prevenciu činností porušujúcich práva ešte pred tým, než k nim dôjde, a **reaktívne opatrenia** zamerané na potlačanie alebo obmedzenie účinku týchto činností po tom, ako k nim dôjde.

- **Dobrovoľné proaktívne a preventívne opatrenia** Právnym základom pre tieto opatrenia sú zmluvné záväzky vyplývajúce z udelenia súhlasu s obchodnými podmienkami online trhov, v ktorých sa zakazuje predaj tovaru porušujúceho práva tretích strán. K týmto opatreniam, ktoré boli vyvinuté v spolupráci s majiteľmi práv duševného vlastníctva, patria ďalej uvedené opatrenia.
  - (i) **Politiky týkajúce sa opakovaného porušovania práv:** používateľom, ktorí opakovane porušujú podmienky, je možné pozastaviť alebo deaktivovať účty.
  - (ii) **Overovanie identity:** na zabezpečenie účinnosti politik voči opakovanému porušovaniu práv, vyžadujú platformy ako podmienku otvorenia účtu, aby im používateľa predložili platný identifikačný dokument, ako napríklad preukaz totožnosti alebo adresu. Obchodné platformy môžu vyžadovať aj predloženie obchodnej licencie, a môžu obmedziť používanie určitých kľúčových slov v názvoch profilov.

⁽⁶⁾ Európska komisia (2016) *Memorandum o porozumení týkajúce sa predaja falšovaného tovaru cez internet*, https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/intellectual-property/enforcement/memorandum-understanding-sale-counterfeit-goods-internet_en.

- (iii) **Vysledovateľnosť výrobkov:** veľké obchodné platformy zaviedli aj mechanizmy vysledovateľnosti, v rámci ktorých každá položka má jedinečný kód na overenie jej pravosti pred tým, než sa dostane k zákazníkovi.
- (iv) **Iné technologické ochranné opatrenia:** obchodné platformy a sociálne médiá využívajú filtrovanie kľúčových slov, moderovanie obsahu a technológiu rozpoznávania obrazov na odhaľovanie ponúk porušujúcich práva ešte pred dokončením predaja.
- **Oznamovanie a odstraňovanie:** Postupy oznamovania a odstraňovania predstavujú kľúčové dobrovoľné **reaktívne opatrenia** na zjednodušenie postupu oznamovania a odstraňovania obsahu porušujúceho práva, ktorý je sprístupňovaný online. Podľa osvedčených postupov vytvorených v rámci MoP patria k účinným postupom oznamovania a odstraňovania ďalej uvedené postupy:
  - (i) **informačný balík pre nositeľov práv** s podrobnými pokynmi o informáciách, ktoré musia byť predložené na aktiváciu oznamovania;
  - (ii) nástroje na správu **viacerých oznámení** alebo hromadných žiadostí, ktoré nositeľom práv umožňujú zahrnutie viacerých ponúk porušujúcich práva do jednej žiadosti o odstránenie;
  - (iii) **programy pre „dôveryhodných oznamovateľov“** so zrýchlenými, privilegovanými kanálmi na oznamovanie a zrýchleným odstraňovaním pre „dôveryhodných“ nositeľov práv so špecializovanými odbornými znalosťami a špecializovanou technológiou na odhaľovanie a identifikáciu obsahu, ktorý porušuje práva;
  - (iv) **nástroje na vyhľadávanie a nahlasovanie**, ktoré uľahčujú postup vyhľadávania možného obsahu porušujúceho práva na platforme prostredníctvom rozpoznávania obrazov a iných technológií;
  - (v) **informácie pre používateľov** o dôvode odstránenia a možných následkoch opakovaného porušovania práv, ako aj jednoducho dostupné informácie o práve na odvolanie alebo **námietkovom postupe** proti oznámeniu majiteľa práv duševného vlastníctva.

- **Opatrenia na automatizované odhaľovanie.** Systémy odhaľovania na základe umelej inteligencie a strojového učenia zohrávajú pri proaktívnych aj reaktívnych opatreniach čoraz väčšiu úlohu.

Spolu s dobrovoľnými opatreniami vytvorenými v spolupráci s online trhmi, nositelia práv a orgány presadzovania práva prijímajú vyšetrovacie opatrenia a opatrenia na presadzovanie práva so širším rozsahom pôsobnosti, ktoré sa vzťahujú na celý dodávateľský reťazec.

- **Vyšetrovanie založené na sledovaní toku peňazí.** Prístup k „sledovaniu toku peňazí“ pozostáva z monitorovania a získavania informácií z finančných transakcií, ktoré sú súčasťou nezákonnej činnosti, s cieľom zhromaždiť dôkazy a/alebo narušiť túto činnosť. Tento prístup si vyžaduje spoluprácu medzi rôznymi zainteresovanými stranami, predovšetkým poskytovateľmi platobných služieb, a používa sa v konaniach voči porušovateľom práv duševného vlastníctva.
- **Colné a hraničné kontroly.** Colné orgány EÚ prijímajú jednoduchšie postupy a skrátené lehoty pri ničení tovarov v malých baleniach, u ktorých existuje podozrenie z porušovania práva duševného vlastníctva, a na požiadanie poskytujú údaje nositeľom práv.
- **Presadzovanie práva na darknete.** Vzhľadom na anonymitu online poskytovateľov a možných pridružených subjektov predstavuje presadzovanie práva na trhoviskách na darknete osobitné výzvy. Globálna spolupráca medzi orgánmi presadzovania práva viedla k **zatvoreniu** trhovísk na darknete.

Trestné stíhanie predajcov

Právne kroky je možné proti predajcom podniknúť v prípade dovozu, ponuky na predaj a distribúcie tovarov porušujúcich práva duševného vlastníctva. Konania môžu začať majitelia práv duševného vlastníctva alebo prevádzkovatelia online trhov, alebo aj obaja spoločne. Zatiaľ čo občianskoprávna zodpovednosť v prípade porušovania práv duševného vlastníctva je na úrovni EÚ všeobecne harmonizovaná, aspoň pokiaľ ide o priame porušovanie, trestná zodpovednosť zostáva v právomoci vnútroštátnych zákonodarcov. Vo väčšine členských štátov EÚ je porušovanie ochranných známk alebo autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom postihované trestnoprávnymi sankciami, ak porušovateľ práva koná

s *mens rea* alebo vedomým úmyslom a na komerčnej úrovni. Tieto kritériá však nie sú vo všetkých členských štátoch jednotné.

O súdnych konaniach proti jednotlivým predajcom v rámci EÚ27 existujú len obmedzené dôkazy. Z dostupnej judikatúry vyplýva, že **vedomý úmysel** je možné určiť na základe objektívnych faktorov, ako je napríklad chýbajúce výslovné povolenie majiteľa ochrannej známky alebo predpokladaná vedomosť, že výrobky sú falšované. Kritérium „**komerčnej úrovne**“ nie je úplne jasné, a vo veľkej miere závisí od objemu transakcií. Dôkazy o činnosti, ako napríklad prijímanie objednávok a preprava, sú kľúčové pri určovaní objemu transakcií, ktorý vnútroštátne jurisdikcie vyžadujú pri uplatňovaní trestnoprávných sankcií.

Súdne príkazy vydané proti sprostredkovateľom

Spolu s právnymi krokmi proti predajcom môžu majitelia práv duševného vlastníctva žiadať o prostriedky nápravy od prevádzkovateľov online trhov a iných sprostredkovateľov v rámci dodávateľského reťazca. Patria k nim najmä sklady, reklamné platformy, platobné služby a prepravné služby. K súdnym prostriedkom nápravy patrí **súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania**, ktorý môže súdny orgán vydať aj v prípade, že sprostredkovateľ nie je zodpovedný za porušenie práv alebo je od zodpovednosti oslobodený.

Súdne príkazy proti sprostredkovateľom môžu byť zamerané nielen na zastavenie existujúceho porušovania práva, ale aj na zabránenie ďalšiemu porušovaniu. Vyžaduje si to vykonávanie určitých proaktívnych monitorovacích povinností. Rozsah takýchto monitorovacích povinností podľa práva EÚ je obmedzený ustanoveniami smernice o elektronickom obchode ⁽⁷⁾ a je možné ho odvodiť z **prístupu „dvojitej zhody“**, ktorý navrhuje generálny advokát Jääskinen vo veci L'Oréal/eBay: „v dotknutých prípadoch by porušujúca tretia strana, ako aj porušovaná ochranná známka mali byť stále rovnaké“ ⁽⁸⁾.

Otázka právomoci

Vzhľadom na nadnárodnú povahu porušovania práv duševného vlastníctva prostredníctvom účtov predajcov na platformách tretích strán je otázka právomocí kľúčovým aspektom

⁽⁷⁾ Smernica 2000/31/ES Európskeho parlamentu a Rady z 8. júna 2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (smernica o elektronickom obchode), článok 15 ods. 1.

⁽⁸⁾ Stanovisko generálneho advokáta Jääskinen (12.07.2011, C-324/09, L'Oréal SA-eBay, EU:C:2010:757, bod 182).

efektívneho presadzovania práva. Žalobcovia sú vo všeobecnosti povinný podať žalobu na súdoch príslušných pre **bydlisko** žalovaného, konanie je však možné začať aj na mieste, kde došlo k **škode**, kde došlo k **udalosti**, ktorá viedla k vzniku škody, alebo kde bolo **spáchané** porušenie práv.

V súvislosti s priraďovaním právomocí v občianskych súdnych konaniach je kľúčovým faktorom otázka, či sa porušovatelia práv zameriavali na EÚ (v prípade **celoúniijných práv duševného vlastníctva**) alebo na konkrétny členský štát. Ak je miesto ich zamerania známe, majitelia práv duševného vlastníctva môžu začať konanie na súdoch v príslušnej jurisdikcii.

PRÁVA DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA	PRÁVNY ZÁKLAD PRE STANOVENIE PRÁVOMOCI V PRÍPADE MEDZINÁRODNÝCH (CELOÚNIJNÝCH) SPOROV V OBLASTI DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA
Ochranné známky EÚ	Nariadenie o OZEÚ č. 2017/1001 ⁽⁹⁾ , článok 125
Dizajny Spoločenstva	Nariadenie o dizajnoch Spoločenstva č. 6/2002 ⁽¹⁰⁾ , článok 82
Vnútroštátne práva v oblasti duševného vlastníctva (vnútroštátne ochranné známky, autorské práva a práva súvisiace s autorským právom, patenty atď.)	Nariadenie Brusel I (prepracované znenie) ⁽¹¹⁾

Uznávanie a výkon **zahraničných rozsudkov** medzi členskými štátmi EÚ jednotne zabezpečuje nariadenie Brusel I (prepracované znenie), pričom výkon rozsudkov v jurisdikciách mimo členských štátov EÚ môže byť vzhľadom na rozdiely vo vnútroštátnych predpisoch extrémne náročný.

⁽⁹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1001 zo 14. júna 2017 o ochrannej známke Európskej únie, Ú. v. EÚ L 154, 16.6.2017, s. 1.

⁽¹⁰⁾ Nariadenie Rady (ES) č. 6/2002 z 12. decembra 2001 o dizajnoch spoločenstva, v znení zmien, Ú. v. ES L 386, 29.12.2006, s. 14.

⁽¹¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie), Ú. v. EÚ L 351, 20.12.2012, s. 1.

Jurisdikcia v **oblasti trestnoprávných vecí** vo všeobecnosti vychádza zo **zásady teritoriality**. V súčasnosti v právnych predpisoch EÚ neexistujú žiadne záväzné nástroje na riešenie sporov o právomoc v trestnoprávných veciach. Dohovor Rady Európy o počítačovej kriminalite z roku 2001 ⁽¹²⁾ však predstavuje dôležitý nástroj medzinárodného práva, ktorý pomáha pri určovaní miesta rozhodovania v trestných konaniach proti porušovateľom autorského práva online ⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ Dohovor o počítačovej kriminalite, Séria zmlúv Rady Európy č. 185.

⁽¹³⁾ EUIPO (2021) *International judicial cooperation in intellectual property cases (Medzinárodná justičná spolupráca vo veciach duševného vlastníctva)*, marec 2021, s. 33.